

‘Als overheid moet je meewerken en niet forceren’

Onderhoud en beheer in de eigen wijk aan de bewoners zelf overlaten? Een goed idee, maar alleen als de mensen het zelf zien zitten, zegt Paul Schnabel, directeur van het Sociaal Cultureel Planbureau. De overheid kan als regisseur stimuleren en faciliteren, maar niet forceren. Hij ziet geen nieuwe trend. ‘Overheden stimuleren eigen verantwoordelijkheid al twintig jaar, maar bezuinigingen vergroten de urgentie.’

Paul Schnabel

Ziet u een maatschappelijke trend in het stimuleren van eigen verantwoordelijkheid bij burgers en bedrijven?

‘Die ontwikkeling zie ik, maar al heel lang. Neem het zogenaamde Opzoomen in Rotterdam. Dat bestaat volgens mij al twintig jaar. Je hoort overheden de laatste jaren wel meer roepen over een regierol en eigen verantwoordelijkheid, maar dat komt deels door de bezuinigingen. Aan de andere kant zie je dat het vaak beter en efficiënter gaat als inwoners taken zelf oppakken. Zeker in buurten met veel eigen woningbezit. Daar zien de straten er vaak piekfijn uit. Dat is welbegrepen eigen belang: het behoud van de waarde van de huizen.’

Hoe zit het met de bereidheid bij de mensen zelf?

‘Het is lastig om daar een algemeen antwoord op te geven. We hebben onderzoek gedaan naar maatschappelijke betrokkenheid in het algemeen. Daaruit blijkt dat mensen zorg en onderwijs zien als taak van de overheid. Kinderopvang wordt dan weer in eerste instantie beschouwd als verantwoordelijkheid van de ouders. We hebben niet specifiek gekeken hoe dat zit met zwerfafval. Wel bleek dat verregaande beslissingsbevoegdheid over de eigen buurt niet zo populair is. Anders krijgt de buurman met de grote mond altijd zijn zin, was een veelgehoord argument.

Kun je sociale cohesie op lokaal niveau versterken via een onderwerp als zwerfafval?

‘Die mogelijkheden zijn er. Ook als bestuurder van het Oranjefonds heb ik gemerkt dat mensen door gezamenlijke acties hechter met elkaar omgaan. Het hangt alleen altijd erg af van de initiatieven die mensen zelf hebben. Als overheid moet je meewerken, maar niet forceren. Dat houdt nooit lang stand.

Wat bijvoorbeeld helpt is initiatieven van burgers of bedrijven serieus nemen. Wees duidelijk, houd mensen goed op de hoogte en neem snel een beslissing om iets wel of niet te doen. Middelen

beschikbaar stellen en ook zelf iets doen, kan mensen ook motiveren.’

Wat heeft deze trend voor gevolgen voor de interne organisatie van de lokale overheid?

‘Ik kan me voorstellen dat gemeenten in de wijken een loket voor burgerinitiatieven hebben, dat meedenkt met ideeën uit de buurt. Of dat instanties anders moeten samenwerken of ambtenaren zich anders moeten opstellen. Je hebt flexibiliteit nodig en mensen die communicatief zijn en er niet te lang over doen om iets te beslissen. Maar ik geloof dat genoeg ambtenaren aan die kwalificaties voldoen. Het is bovendien niet nieuw, maar nieuw leven ingeblazen door het economische klimaat. Dat neemt niet weg dat je zaken als onderhoud en beheer in de eigen wijk het beste aan de mensen zelf kunt overlaten. Maar wel alleen als ze dat zelf ook zien zitten.’